

STANDARD - (ZA)OSTAO U LADICI

ZORKA RENIĆ
MEDICINSKA ŠKOLA BJELOVAR

LJILJANA ČRNJAR
GRADSKA KNJIŽNICA RIJEKA

KAKO JE POČELO?

- poticaj Sekcije za školske knjižnice
- Hrvatsko knjižnično vijeće na 3. sjednici održanoj 14. travnja 2011., pod točkom 4. donijelo je Program i plan rada Hrvatskoga knjižničnog vijeća za mandatno razdoblje 2010.–2014.
- U drugoj točki Programa navodi se da će Vijeće poticati izradbu i usvajanje strateških dokumenata, među kojima je i novi **Standard za školske knjižnice**.

Ima stvari koje je bolje započeti nego odustati od njih, iako mogu loše završiti.

John Ronald Reuel Tolkien

IMENOVANJE POVJERENSTVA: HKD U SURADNJI S NSK I MZOS

- Mihaela Banek Zorica; Odsjek za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu
- Marija Bilić Prcić, OŠ Popovača; Hrvatska udruga školskih knjižničara
- **Veronika Čelić – Tica, savjetnica za školske knjižnice; Hrvatski zavod za knjižničarstvo NSK (koordinatorka rada Povjerenstva)**
- Ljiljana Črnjar, Gradska knjižnica Rijeka; Stručno vijeće voditelja županijskih matičnih službi
- Vanja Jurilj, OŠ Antuna Mihanovića Zagreb; Hrvatska udruga školskih knjižničara
- Zorka Renić, Medicinska škola Bjelovar; HKD - predsjednica Sekcije za školske knjižnice
- Josip Rihtarić, II. OŠ Varaždin; Hrvatska mreža školskih knjižničara
- Evica Tihomirović, OŠ Bartol Kašić, Zagreb; HKD - Sekcija za školske knjižnice

ALI...

PROMJENE

- **zakonske** (donesen novi Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, NN 87/08, Državno-pedagoški standard osnovnoškolskog i DPS srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja, NN 63/08, kao i drugi podzakonski akti..)
- **tehnološke** (zastarijevanje propisane opreme i pojava nove...)
- **stručne** (građa na novim medijima, nove usluge i programi...)
- **promjene u sustavu odgoja i obrazovanja** (novi nastavni plan i program, nacionalni kurikulum i dr.)

- doneseni i važni **međunarodni dokumenti**, primjerice IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za školske knjižnice, 2004. godine.

NAŠE ŽELJE, NAŠI SNOVI

Crtež: Ivan Oslovar

Prijedlog izrade ovakvog Standarda potaknut je željom da Standard bude alat kojim će (ponajprije) školski ravnatelj i školski knjižničar (ali i svi drugi zainteresirani koji imaju interes vezan uz Standard za školske knjižnice) moći **brzo, lako, precizno i nedvosmisleno utvrditi/izmjeriti/ocijeniti/evaluirati kako i koliko je neka školska knjižnica usklađena sa Standardom, te precizno utvrditi što sve još treba poduzeti da bi se Standard ostvario u cijelosti**. Na temelju takve analize ravnatelj i knjižničar onda mogu napraviti kvalitetan i izvediv plan realizacije svih minimalnih i obvezatnih odredaba standarda. Takvim standardom brzo i precizno bi se također moglo utvrditi kako i koliko je neka knjižnica realizirala odredbe standarda u odnosu na druge knjižnice.

Josip Rihtarić

ZADUŽENJA

- Veronika Čelić – Tica i Vanja Jurilj - **djelatnosti i zadaće školske knjižnice**
- Zorka Renić - **knjižnična građa**
- Evica Tihomirović i Marija Bilić Prcić – **knjižnično osoblje i korištenje školske knjižnice**
- Ljiljana Črnjar – **prostor i namještaj**
- Josip Rihtarić (Ivana Vladilo) i Mihala Banek Zorica – **suvremena oprema školske knjižnice**

PRATILI SMO REAKCIJE, PRIMJEDBE I PRIJEDLOGE...

irno | <https://sites.google.com/a/knjiznicari.hr/knjiznicari/kontakt/standard-za-skolske-knjiznice>

Predsjednici, tajnici i članovi Upravnog odbora

Članovi

- ▼ **Članovi**
  - Pristupnica za nove članove
  - GDPR - Ostanimo u kontaktu
  - Popis članova
  - Povjerenici
  - ▶ Volontiranje
  - Newsletter
- ▼ **Isprave**
  - Glavni dokumenti

Pravno ovlaštene osobe

- ▼ **Predsjednik**
  - Josip Strija
- ▼ **Tajnica**
  - Dejana Bedeković

Upravni odbor

- ▼ **Upravni odbor**
  - Zapisnici sa sjednica UO-a
  - STANDARD za školske knjižnice** →

Skupština

- ▼ **Skupština**
  - 9. skupština
  - 8. izvanredna skupština
  - ▶ 7. skupština
  - 6. skupština
  - 5. skupština
  - 4. skupština
  - 3. skupština

Prijedlog Standarda za školske knjižnice

Hrvatsko knjižnično vijeće na 3. sjednici održanoj 14. travnja 2011, pod točkom 4. donijelo je Program i plan rada Hrvatskoga knjižničnog vijeća za mandatno razdoblje 2010. – 2014.

U točki 2. Programa navodi se da će Vijeće poticati izradu i usvajanje strateških dokumenata, među kojima je i novi Standard za školske knjižnice.

Slijedom toga zaključka, Hrvatsko knjižničarsko društvo u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom iz Zagreba te Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta imenovalo je Povjerenstvo koje je izradilo Prijedlog standarda za školske knjižnice.

Prijedlog novoga Standarda za školske knjižnice bit će dostupan za javnu raspravu na internetskim stranicama Hrvatskoga knjižničarskog društva, Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Hrvatske udruge školskih knjižničara i Hrvatske mreže školskih knjižničara.

Primjedbe i prijedlozi mogu se do 15. rujna dostaviti elektroničkom poštom na adresu koordinatorice Povjerenstva Veronike Čelić-Tica, vcelic@nsk.hr, zaključno do 15. rujna 2013.

STRUKTURA DOKUMENTA (1)

POSTOJEĆI STANDARD

- OPĆE ODREDBE
- DJELATNOST I ZADAĆE ŠKOLSKE KNJIŽNICE
  - Neposredna odgojno-obrazovna djelatnost
  - Stručna knjižnična djelatnost
  - Kulturna i javna djelatnost
- KNJIŽNIČNA GRAĐA
- KNJIŽNIČNO OSOBLJE

PRIJEDLOG NOVOG STANDARDA

- OPĆE ODREDBE
- DJELATNOST I ZADAĆE ŠKOLSKE KNJIŽNICE
  - Neposredna odgojno-obrazovna djelatnost
  - Stručna knjižnična djelatnost
  - Kulturna i javna djelatnost
- KNJIŽNIČNA GRAĐA
- KNJIŽNIČNO OSOBLJE
  - **Stručno usavršavanje**

STRUKTURA DOKUMENTA (2)

POSTOJEĆI STANDARD

- PROSTOR I OPREMA ŠKOLSKE KNJIŽNICE
  - Prostor školske knjižnice
  - Oprema školske knjižnice
- KORIŠTENJE ŠKOLSKE KNJIŽNICE
- PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

PRIJEDLOG NOVOG STANDARDA

- PROSTOR I OPREMA ŠKOLSKE KNJIŽNICE
  - Prostor školske knjižnice
    - Opće napomene*
    - Organizacija i veličina prostora*
    - Higijensko-tehnički uvjeti*
  - Oprema školske knjižnice
    - Namještaj*
    - Tehnička i računalna oprema*
- KORIŠTENJE ŠKOLSKE KNJIŽNICE
- PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

I OPĆE ODREDBE

- U Članku I. po prvi puta se navodi da se odredbe Standarda odnose i na knjižnice **umjetničkih škola i učeničkih domova.**

- Nova definicija:

Školska knjižnica je informacijsko, medijsko, komunikacijsko i kulturno središte škole.

Sadržaj školske knjižnice čini organizirana zbirka knjižne i neknjižne građe koja, uz **mogućnost pristupa elektroničkim izvorima informacija** i stručni rad knjižničnog osoblja, služi zadovoljavanju informacijskih, obrazovnih, stručnih i kulturnih potreba korisnika. **Program školske knjižnica sastavni je dio školskog kurikula i uključen je u nastavni proces i učenje.**

II DJELATNOST I ZADAĆE ŠKOLSKE KNJIŽNICE

- stavljanje naglaska na nove zadatke školskih knjižnica u području razvijanja informacijske pismenosti, njegovanja zavičajnosti, poticanja multikulturalnosti, poticanja kreativnosti učenika i dr.
- naglašavanje suradnje knjižničara sa svim odgojno-obrazovnim djelatnicima kao i roditeljima, u svrhu unaprjeđenja djelatnosti školske knjižnice

Autor karikature: Ivan Oslovar

III KNJIŽNIČNA GRAĐA (I)

Prema IFLA-inim i UNESCO-vim smjernicama knjižnična građa se temelji na:

- Nastavnom planu i programu
- **Pojedinačnim interesima učenika i nastavnika**
- **Odražava različitost u društvu i lokalnoj zajednici**
- **Uključuje misiju školske knjižnice**
- **Poštuje intelektualnu slobodu**

- **Obveza izrade smjernica za nabavu knjižničnog fonda**

Standard za školske knjižnice (RH), 2000.

- “... knjižnična građa usklađena s nastavnim planom i programom škole”

III KNJIŽNIČNA GRAĐA (2)

SADRŽAJ

- Obavezna lektira
- Stručna literatura (prema programu)
- Literatura na stranim jezicima
- Referentna zbirka
- Znanstveno-popularna literatura za sva nastavna područja
- Zbirka građe koje knjižnica sama stvara
- Stručna literatura za učitelje i stručni tim
- Časopisi (za učitelje i učenike) -10
- **Građa namijenjena za čitanje iz užitka i za osobne potrebe**
- **Posebne zbirke građe (zavičajna, građa lagana za čitanje, građa za slijepe i slabovidne...)**

FORMAT

- Tiskovine (knjige, časopisi, novine...)
- AV građa
- Elektroničke publikacije
- Didaktičke igre (OŠ)
- **elektronička građa i izvori (elektronički izvori informacija trebaju uključivati pristup internetu, specijaliziranim referentnim bazama podataka i bazama podataka s cjelovitim tekstovima, kao i računalne softverske programe s obrazovnim sadržajima)**

IV KNJIŽNIČNO OSOBLJE (1)

- **Svaka škola treba imati školsku knjižnicu i zapošljavati stručnog suradnika knjižničara...**
- Navedeni **svi poslovi knjižničara** (odgojno-obrazovni, stručni knjižnični, informacijsko-referalni, javni i kulturni, stručno usavršavanje, suradnja s matičnim službama, drugim knjižnicama, nakladnicima...)
- Istaknuti dodatni poslovi **knjižničara u umjetničkim školama**: vođenje instrumentarija, nototeke i fonoteke
- Dodana suradnja s **odgajateljima** (knjižnice učeničkih domova)
- Istaknut rad knjižničara u **knjižničarskim udrugama, stručnim tijelima i povjerenstvima**
- **Norma rada**
  - norma **ne može biti manja od 20 sati** tjedno
  - uvrštena norma za **knjižnice umjetničkih škola** (više od 200 učenika: 40 sati; manje od 200 učenika: 20 sati)
  - definiran broj knjižničara za škole s 25 i više, 35 i više te 45 i više razrednih odjeljenja
  - utvrđeni posebni uvjeti za odobrenje veće norme rada školskog knjižničara: knjižnice u dvojezičnim školama, škole koje u svom sastavu imaju više od dvije PŠ, organizirane posebne zbirke (zavičajna, za etničke manjine, za djecu s poteškoćama u razvoju)
  - utvrđen udio odgojno-obrazovnih i stručno-knjižničnih poslova te tjedni raspored rada

IV KNJIŽNIČNO OSOBLJE (2)

■ Stručno usavršavanje

Školski knjižničar ima obvezu stalnoga stručnoga usavršavanja – organiziranog individualnog.

Organizirano: MZOS, AZOO, NSK, CSSU, strukovne udruge, ŽSV, matične službe, škola..

Individualno

V PROSTOR I OPREMA ŠKOLSKE KNJIŽNICE (1)

PROSTOR

Odgojno-obrazovna uloga školske knjižnice mora se odražavati u izgledu njenog prostora, namještaju i opremi.

■ *Opće napomene*

- smještaj (**prizemlje**, središte zgrade)
- primjerena veličina prostora
- prilagodljivost različitim aktivnostima, **promjenama obrazovnog programa i pojavi novih tehnologija**
- pristupačnost, naročito za **osobe s invaliditetom**

■ *Organizacija i veličina prostora*

Knjižnica ne može biti manja od 60 m²

- navedene obavezne **funkcionalne cjeline** prostora
- detaljniji parametri za planiranje prostora s pripadajućom kvadraturom
- uvršteni parametri za planiranje prostora **knjižnice učeničkog doma**

■ *Higijensko tehnički uvjeti*

- detaljno razrađeni (rasvjeta, grijanje, hlađenje..)

V PROSTOR I OPREMA ŠKOLSKE KNJIŽNICE (2)

■ Namještaj

- Detaljan opis svih elemenata

■ Tehnička i računalna oprema

- detaljno nabrojana tada najsuvremenija oprema

VI KORIŠTENJE ŠKOLSKE KNJIŽNICE

- U skladu s postupnim prelaskom škola na rad u jednoj smjeni, utvrđuje se da se prema potrebi može osigurati rad knjižnice i u poslijepodnevnoj smjeni u dijelu ukupnog radnog vremena knjižnice.
- Odredbe su proširene i na učeničke domove.

ZAKLJUČNO: IZMJENE U NOVOM PRIJEDLOGU STANDARDA U ODNOSU NA POSTOJEĆI

- formalne terminološke izmjene (npr. novi naziv Ministarstva..)
- osuvremenjivanje pojedinih definicija u skladu s najnovijom domaćom i svjetskom literaturom o školskim knjižnicama
- zakonsko usklađivanje (oslanjanje na odredbe Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, državno-pedagoške standarde i dr.)
- obuhvaćanje Standardom i knjižnica učeničkih domova
- uvažavanje dostignutog razvoja i otvorenosti za moguće nove promjene u računalnoj i komunikacijskoj tehnologiji
- uvrštavanje mrežnih izvora i građe na novim medijima
- uvrštavanje građe lagane za čitanje
- stavljanje naglaska na nove zadaće školskih knjižnica u području razvijanja informacijske pismenosti, njegovanja zavičajnosti, poticanja multikulturalnosti, poticanja kreativnosti učenika i dr.
- naglašavanje suradnje knjižničara sa svim odgojno-obrazovnim djelatnicima kao i roditeljima, u svrhu unaprjeđenja djelatnosti školske knjižnice
- naglašavanje obveze stručnog usavršavanja knjižničara
- naglašavanje uloge knjižničara u radu tima za kvalitetu i drugih tijela na razini škole
- detaljnija razrađenost prostornih uvjeta, uređenja i opremanja knjižnice i dr.

HOĆE LI STANDARD OSTATI U LADICI...

- Kada će Standard „doći na dnevni red”....?
- Novo ili staro Povjerenstvo....?
- Postojeći nacrt teksta ili izrada novog...?
- Da li će za zakonodavca sadržaj dokumenta biti prihvatljiv..?

-
- Bez obzira na protok vremena smatramo da je navedeni prijedlog Standarda još uvijek aktualan te da uz manje izmjene, posebice kad je riječ o tehničkoj i računalnoj opremi, može biti polazište za konačan tekst dokumenta koji će, kada bude usvojen, pružiti smjernice i biti oslonac daljnjem razvoju školskih knjižnica u narednom desetljeću.

HVALA!

Navike krajnje uspješnih knyzničara:

1. ZARAĐIVATI NOVAC
2. ZARAĐIVATI VIŠE NOVACA
3. ZARAĐIVATI PUNO VIŠE NOVACA
4. ZARAĐIVATI BRDO NOVACA
5. ZADRŽATI OVAJ NIVO ZARADE
6. NE PRESTATI ZARAĐIVATI
BRDO NOVACA
7. PONAVLJATI 1-7

Autor karikature: Ivan Oslovar